

4. Мескон М. Х. Основы менеджмента / Мескон М. Х. Альберт М., Хедоури Ф. ; пер. с англ. – М. : Дело, 1992. – 702 с.
5. Селюченко Н. Є. Антикризове фінансове управління на підприємстві : навч. посіб. / Н. Є. Селюченко, О. В. Козик. – К. : УБС НБУ, 2007. – 222 с.
6. Терещенко О. О. Антикризове управління фінансами підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук : спец. 08.04.01 / О. О. Терещенко ; Київ. нац. екон. ун-т. – К. : КНЕУ, 2005. – 34 с.
7. Чернявский А. Д. Антикризисное управление : учеб. пособие. – К. : МАУП, 2000. – 208 с.

Обоснована необхідність антикризисного фінансового управління в сучасних умовах господарювання, проаналізовані основні інтерпретації поняття «антикризисное управление» і встановлено, що антикризисное фінансове управління є складовою частиною антикризисного управління підприємством. Предложено своє бачення дефініції «антикризисное фінансове управління». Представлено основні заходи, спрямовані на покращення ефективності антикризисного фінансового управління підприємством в сучасних умовах.

Фінансове управління, антикризисное управління, кризи, нестабільність, кризис, нейтралізація, стратегія.

In the article the necessity of crisis financial management in the contemporary economy, the main interpretation of the concept of "crisis management" and found that the anti-crisis financial management is an integral part of crisis management. A proper definition vision "financial crisis upravlinnya. Predstavleno main measures aimed at improving the effectiveness of anti-crisis financial management enterprise today.

Financial management, crisis management, events, instability, crisis, neutralization strategy.

УДК. 658.15.012.2

ПЛАНУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ВАЖЛИВИЙ ФАКТОР РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

О. Є. Данилевська – Жугунісова, кандидат економічних наук

Проаналізовано нові підходи до використання сучасного інструментарію фінансового планування з урахуванням особливостей фінансово-виробничої діяльності підприємств, які забезпечують можливість корегувати оперативні та стратегічні фінансові плани відповідно до умов ринкового середовища. З'ясовано, що фінансове планування має здійснюватися за такими напрямками: планування потоків грошових коштів, складання прогнозного балансу активів і пасивів, планувань ліквідності й платоспроможності, фінансових та інвестиційних ризиків.

Фінансове планування, бюджетування, управління фінансами, стратегія, розвиток, криза.

Необхідною умовою впровадження сучасної системи управління фінансами є фінансове планування. Як свідчить досвід розвинених країн і вітчизняна практика, відсутність або прорахунки в плануванні фінансової діяльності – суттєві чинники фінансових невдач і криз підприємств.

Нині підприємства України у складних економічних умовах здійснюють пошук ефективних механізмів фінансового планування. Тим часом, як зазначають вітчизняні вчені, сучасні методи фінансового планування й управління фінансами, на жаль, далекі від ідеалу як за своєю структурою, так і за способом використання і взагалі ще не посіли належного місця в діяльності підприємств. У зв'язку з цим, питання фінансового планування й прогнозування є актуальним на сучасному етапі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Огляд зарубіжної та вітчизняної літератури із досліджуваної проблеми свідчить про наявність різних підходів до визначення сутності фінансового планування. У теоретичному плані фінансове планування розглядається як невід'ємна частина загального управління на підприємстві.

Більшість зарубіжних економістів розглядають фінансове планування як важливий засіб у реалізації стратегії підприємства. Фінансова стратегія повинна бути відповідною до загальної стратегії розвитку підприємства, але, як свідчить світова практика, – загальні стратегічні плани достатньо часто суперечать фінансовій стратегії. Така ситуація пояснюється тим, що загальна стратегія фірми розроблюється з урахуванням конкуренції на ринках товарів та послуг, а фінансова – рухом капіталів [4].

Вітчизняні фахівці розглядають фінансове планування як планування процесів формування, розподілу, перерозподілу й використання фінансових ресурсів. [5]. Воно передбачає, на нашу думку, постановку цілей, моделювання майбутнього стану підприємства, визначення способів його досягнення, декомпозицію бажаних результатів, визначення задач виконавцям, які повинні передбачати засоби й методи їх досягнення. Фінансове планування й прогнозування передбачає моделювання нових параметрів діяльності підприємства на основі розробки та аналізу виконання різних видів фінансових планів (бюджетів) з метою визначення потреб підприємства у плановому періоді.

Мета дослідження – аналіз сучасних підходів до використання сучасного інструментарію фінансового планування з урахуванням особливостей фінансово-виробничої діяльності підприємств, що забезпечує можливість корегувати оперативні та стратегічні фінансові плани відповідно до умов ринкового середовища.

Виклад основного матеріалу. В сучасних умовах фінансове планування потребує нових принципових підходів до його організації. Його зміст та форми мають суттєво змінюватися відповідно до складних вітчизняних реалій.

У теорії й практиці управління фінансами можна зустріти різні підходи до формування принципів фінансового планування, зміст та форми

якого мають суттєво змінюватися відповідно до ринкової моделі України за умови дотримання основних принципів фінансового планування, які наведено на рисунку.

Основні принципи фінансового планування

Одне з найважливіших завдань фінансового планування полягає у визначенні методів і джерел залучення капіталу для фінансування поточної та інвестиційної діяльності підприємства. Якщо прогнозні розрахунки показують надлишок фінансових ресурсів, то необхідно у фінансовому плані передбачити напрями їх ефективного використання. У разі дефіциту фінансових ресурсів, слід ужити заходів щодо корекції доходних і видаткових розділів бюджету й запланувати можливі джерела фінансування, зокрема, зниження витрат, зменшення інвестиційних вкладень, прискорення оборотності обігових коштів, перегляд термінів розрахунків із кредиторами, відмова від виплати дивідендів [7].

Тобто, потреба у фінансових ресурсах визначається фінансовим планом (бюджетом) акціонерного товариства на квартал (рік), тому вони є об'єктом фінансового планування й контролю.

Отже, підприємства при фінансовому плануванні мають визначити: наскільки забезпечена їх виробнича та інвестиційна діяльність необхідними фінансовими ресурсами; оптимальні фінансові відносини з банками, інвестиційними фондами, страховими компаніями; шляхи ефективного вкладання капіталу; резерви збільшення прибутковості; контрольні заходи за формуванням та використанням платіжних засобів; фінансову стратегію розвитку підприємства.

Сучасний динамічний ринок ставить високі вимоги до якості фінансового планування, за допущені прорахунки й нездатність врахувати несприятливу ринкову кон'юнктуру підприємства несуть відповідальність перед власниками, акціонерами, інвесторами, менеджерами, банками. Ми вважаємо, що прорахунків при фінансовому плануванні можна уникнути, коли розробці фінансових планів буде передувати детальний аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства, результати якого повинні використовуватися при складанні планових розрахунків показників фінансових планів. При складанні фінансового плану необхідно мати інформаційну базу.

Об'єктивність та реальність фінансових планів значною мірою залежить від використання прогресивних, динамічних методів їх розрахунку. Світовий досвід показує, що основними методами розробки планових завдань є методи фінансового аналізу: коефіцієнтний, нормативний, економіко-математичні методи і балансовий. Фінансовий аналіз виступає як метод фінансового планування, на основі якого можна зробити економічні прогнози.

У сучасних умовах зростає роль економіко-математичних методів, які дають можливість визначити вплив окремих факторів на фінансово-господарську діяльність із допомогою кореляційно-регресійного аналізу. Використання економіко-математичних методів і ПЕОМ для розрахунку оптимальних завдань забезпечує науковий характер фінансових планів. Слід зазначити, що реальність і об'єктивність окремих положень фінансового плану, на наш погляд, доцільніше забезпечити лише на основі балансового методу, використання якого забезпечить збалансованість фінансового плану і уможливить визначення реальних джерел фінансування і, в кінцевому підсумку – виконання запланованих економічних та соціальних завдань.

Фінансовий план – це узагальнений плановий документ, який відображує надходження й видатки грошових коштів підприємства в поточному (до одного року) і довгостроковому періоді (понад рік). В Україні фінансовий план складається у формі балансу доходів і видатків на квартал, рік [6].

Необхідно зазначити, що в умовах зростаючого конкурентного середовища фінансові служби підприємства повинні контролювати процес виконання фінансового плану, зокрема, велике значення має контроль за собівартістю продукції та її реалізацією, надходженням виручки та формуванням грошових коштів, використанням основних фондів,

формуванням і використанням оборотних коштів, щоденний контроль за реалізацією та виконанням плану накопичень та ін.

В умовах сучасного динамізму зовнішнього ринкового середовища постає необхідність у використанні вітчизняними підприємствами концепції стратегічного фінансового планування, яка дає змогу формувати адаптивний механізм підприємства до мінливих умов ринку. Стратегічне фінансове планування передбачає, перш за все, розробку фінансової стратегії підприємства. [2].

Розробка фінансової стратегії має відбуватися з урахуванням таких факторів, як інфляційні коливання, ризик неплатежів, фінансова криза тощо. Вона забезпечує ефективне використання фінансових ресурсів, визначення прибуткових напрямів інвестування, відповідність фінансових рішень економічному стану й можливостям підприємства, визначення правильних фінансових дій відповідно до конкурентів. Вивчення та аналіз досвіду розвинених країн, який може бути корисним для розробки вітчизняних основ фінансового планування й прогнозування свідчить, що стабільність доходів підприємства залежить від якості стратегічних рішень. За даними американських учених-економістів, коливання доходності компанії на 80% визначається вибором стратегічних рішень [1]. Без фінансового планування й аналізу неможливо вибрати обґрунтовану стратегію й тактику виробничо-комерційної діяльності підприємства.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Фінансове планування в сучасних умовах полягає в розробці та аналізі процесу виконання різних видів фінансових планів (бюджетів) із метою визначення поточних та перспективних фінансових потреб підприємства у плановому періоді. Відсутність фінансових планів або прорахунки в плануванні фінансової діяльності є суттєвим чинником фінансових невдач і криз підприємств. Актуальність проблеми формування нової системи фінансового планування зростає в умовах, коли підприємству необхідно розширювати свої фінансові можливості для модернізації й оновлення виробництва.

В умовах ринкової економіки принципово змінюється філософія господарювання, яка ґрунтується на реалістичному аналізі попиту й пропозиції товарів і послуг. Підприємство несе відповідальність своїм доходом і майном за свою фінансову політику. У зв'язку із цим, у перспективі зростає роль фінансового планування. В умовах економічної нестабільності розробці фінансової стратегії повинен передувати глибокий фінансовий аналіз діяльності підприємства на основі сучасних економіко-математичних методів.

Список літератури

1. Бочаров В. В. Управление денежным оборотом предприятий и корпораций / В. В. Бочаров. – М. : Финансы и статистика, 2001. – 144 с.
2. Боумэн К. Основы стратегического менеджмента / К. Боумэн. – М. : ЮНИТИ, 1997. – 75 с.
3. Гузенко О. П. Фінансове планування на промислових підприємствах / О. П. Гузенко // Фінанси України. 2003. – № 11. – С. 73–76.

4. Евенко Л. И. Организационные структуры управления промышленными корпорациями США / Л. И. Евенко. – М. : Наука, 1993. – 349 с.
5. Загородній А. Г. Фінансовий словник / Загородній А. Г., Вознюк Г. Л., Смовженко Т. С. – Львів : Центр Європи, 1997. – 571 с.
6. Тарасюк Г. М. Планова діяльність як системний процес управління підприємством : монографія / Г. М. Тарасюк. – Житомир : ЖДТУ, 2006. – 469 с.
7. Швайка Л. А. Планування діяльності підприємства : навч. посіб. / Л. А. Швайка. – Львів : Новий світ – 2000, 2003. – 268 с.

Проанализированы новые подходы к использованию современного инструментария финансового планирования с учетом особенностей финансово-производственной деятельности предприятий, обеспечивающие возможность корректирования оперативных и стратегических финансовых планов в соответствии с условиями рыночной среды. Установлено, что финансовое планирование должно осуществляться по следующим направлениям: планирование потоков денежных средств, составления прогнозного баланса активов и пассивов, планировок ликвидности и платежеспособности, финансовых и инвестиционных рисков.

Финансовое планирование, бюджетирование, управление финансами, стратегия, развитие, кризис.

In the article the modern approaches to the use of modern tools of financial planning with the peculiarities of financial and production activities of enterprises, providing an opportunity to correct operational and strategic financial plans according to the market environment. It was found that financial planning should be done in the following areas: cash flow planning, preparation of the forecast balance sheet assets and liabilities, liquidity and solvency planning, financial and investment risks.

Financial planning, budgeting, financial management, strategy development, crisis.

УДК 631.15:332.339(467)

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ РИНКУ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

**М. М. Жибак, доктор економічних наук, професор
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»**

Проаналізовано стан аграрного ринку України на сучасному етапі, визначено ефективні напрями вдосконалення його інфраструктури та подальшого розвитку. Надано пропозиції щодо шляхів удосконалення ефективності державного регулювання аграрного ринку, яке повинно відповідати багатьом критеріям інфраструктури і може призводити до погіршення або покращення виконання аграрним ринком своїх функцій, створюючи умови та надаючи відповідні послуги його учасникам.

© М. М. Жибак, 2015